WWF
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh: (09) 7740 100

www.wwf.fi, www.panda.org

WWF *for a living planet*®

Eduskunnan ympäristövaliokunta
Tiina Honkanen, valiokuntakanslian sihteeri
YmV@eduskunta.fi

13.3.2018

Viite: **HE 11/2018 vp**
ASIA: **HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE YKSITYISTIELAIKSI JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI ANNETUN HALLITUKSEN ESITYKSEN (HE 147/2017 VP) TÄYDENTÄMISESTÄ.**

WWF kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

YLEISESTI

WWF on tyytyväinen, että uudessa esityksessä on nostettu vahvemmin esiin tierakentamisen vaikutuksia ympäristölle.

Yksityistielailla ja teiden rakentamiseen liittyvillä avustuksilla on merkittävä mahdollisuus olla ratkaisemassa massiivista ympäristöongelmaa. Suomessa on arviolta noin 90 000 silta- ja tierumpua, joista noin kolmanneksen arvioidaan toimivan virtavesilajiston osittaisina tai kokonaisina nousuesteinä[1]. Haitta kohdistuu esimerkiksi vaelluskaloihin, kuten äärimmäisen uhanalaisiin järviloheen ja taimeneen, mutta myös esimerkiksi rapuihin ja simpukoihin. Ongelmat kohdistuvat erityisesti latvavesistöjen eli valuma-alueen yläosan vesistöjen ylitysrakenteisiin. Rumpuongelman seurauksena virtavesistä elävän, jo valmiiksi ahdingossa olevan, lajiston hyödyntämättömiin jää potentiaalista elinympäristöä arviolta jopa tuhansia kilometrejä.

YKSITYISKOHTAISEMMAT KOMMENTIT

Yleisperustelut, Asian valmistelu kappale 4

Asian valmistelua kuvaavassa kappaleessa todetaan, että ”avustuskriteerit on alkuperäisessä hallituksen esityksessä karsittu mahdollisimman vähäisiksi, minkä tavoitteena on ollut jättää mahdollisimman paljon liikkumavaraa maakunnille ja kunnille määrittää avustustensa painopisteitä. Täydentävän hallituksen esityksen viimeistelyssä ei siksi päädytty täydentämään avustuskriteereitä yksityiskohtaisilla vaatimuksilla. On selvää, että avustuksia ei kuitenkaan pitäisi myöntää hankkeisiin, joille ei ole asianmukaisia lupia.”
WWF muistuttaa, että useat virtavesilajiston kannalta keskeiset vesirakennustyöt, kuten useissa tapauksissa ylitysrakenteet, eivät ole luvanvaraisia. Tällöin avustusten sitominen lupiin ei takaa vaelluskalojen kulun mahdollistavia rakenteita valtion avustamissa tiehankkeissa.

[1] Eloranta, A.J & Eloranta A.P. 2016. RUMPURAKENTEIDEN YMPÄRISTÖONGELMAT; NIIDEN EHKÄISY JA KORJAAMINEN. http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/120869/Rumpurakenteiden_ymparistoongelmat.pdf?sequence=2&isAllowed=y. Keski-Suomen ELY- keskus.

Yksityistielaki, 3 luku Tienpito ja tien käyttäminen

21 § *Tien rakentaminen Natura 2000 -verkostoon sisältyvällä alueella tai sen läheisyydessä*

Tien rakentamisen ympäristöhaittojen huomioimista ei tulisi rajata vain Natura-alueelle tai sen läheisyyteen. Teiden rakentamisen yhteydessä tehtävien ylitysrakenteiden tulee mahdollistaa kalan esteetön kulku vesilaissa tarkoitetuissa (3 §) vesistöissä.

24 § Tien kunnossapito

Pykälätekstissä todetaan, että tien kunnossapidosta ei saa aiheutua *tarpeetonta haittaa ympäristölle*. Tarpeettoman haitan käsite on epämääräinen. WWF esittää, että se korvataan konkreettisemmalla kuvauksella, jota tarkennetaan esimerkillä. Korvaava teksti voisi olla esimerkiksi; *ei saa aiheutua merkittävää ympäristöhaittaa kuten kalojen kulun estäviä rumpu- ja muita ylitysrakenteita.*

WWF kannattaa ehdotusta lisätä 24 pykälään esityksen mukainen 3 momentti.

7 Luku Avustukset

83 § *Valtionavustus*

WWF esittää, että kaikkien valtion teiden rakentamiseen ja kunnostamiseen liittyvien avustuksien kriteerinä on, että teiden ylitysrakenteet eivät saa aiheuttaa kalojen ja muun virtavesilajiston kulkuun liittyvää estettä vesistöiksi luokitelluissa vesissä. Teiden ylitysrakenteiden pitää mahdollistaa vapaa uomajatkumo.

Suomen hallitus on osana kärkihankettaan, sitoutunut kalatiestrategian toimeenpanoon, jossa nousuesteitä, joita esimerkiksi myös rummut ovat, avataan uhanalaisten vaelluskalakantojen elvyttämiseksi. Lisäksi Suomi on osana Euroopan Unionia sitoutunut vesipuitedirektiivin toimeenpanoon ja vesien hyvän ekologisen tilan tavoitteeseen. Vesien ekologinen tila ei voi olla hyvä ilman vapaata uomajatkumoa. Lainsäädännön ei näin ollen tule mahdollistaa avustusten saamista hankkeisiin, jotka ovat ristiriidassa näiden tavoitteiden kanssa**.**

Maailman Luonnon Säätiö (WWF)
Suomen Rahasto

Jari Luukkonen
Suojelujohtaja

Elina Erkkilä
Suojeluasiantuntija